

Õiguskantsler

Teie 23.08.2022 nr

Meie 20.09.2022 nr 7-6/221239/2204923

Jahilubade väljastamine

Austatud avaldaja

Palusite kontrollida, kas jahiseaduse sätted, mis lubavad jahipiirkonna kasutajal otsustada maaomanikule suurulukite jahilubade väljastamise üle, on põhiseadusega kooskõlas.

Leian, et jahilubade jaotamist käsitlevad [jahiseaduse](#) (JahiS) sätted ei ole põhiseadusega vastuolus. Jahiseadus küll piirab jahiseltsi mittekuuluvate jahimeeste jahipidamisvõimalusi, kuid need piirangud ei ole põhiseadusvastased. Ka neil jahimeestel, kes ei kuulu jahiseltsi, on võimalik jahti pidada (sh suurulukitele). Jahiseltsid korraldavad näiteks külalisjahte ning müüvad jahilube ka neile jahimeestele, kes ei ole seltsi liikmed. Samuti pakub aeg-ajalt jahipiirkonna jahilubade soetamise võimalust Riigimetsa Majandamise Keskus.

Peale selle on maaomanikul õigus korraldada oma maal väikeulukijahti (JahiS § 6 p 1, § 22 lg 3). Selleks saab ta küsida kehtiva jahitunnistuse alusel jahipiirkonna kasutajalt tasuta jahiloa (JahiS § 40 lg 4).

Õiguskantsler on neid küsimusi käsitlenud 2015. aastal avaldatud [seisukohas](#).

Suurulukijahi korraldamine

Riigikogu on määranud suurulukite jahi korraldajaks (sh suurulukite jahilubade väljastajaks) jahipiirkonna kasutaja, mitte maaomanikud. Samas ei ole jahipiirkonda kasutatav jahiselts kohustatud jahipiirkonna maaomanikke tingimata oma liikmete sekka arvama. Jahiseaduse § 14 lõike 2 punkti 1 kohaselt võib jahipiirkonna kasutusõiguse loa saada ainult Eestis registreeritud juriidiline isik, näiteks jahiselts. Samal ajal tohib jahiselts jagada jahimeestele suurulukite jahilube muu hulgas enda majanduslikest või muudest huvidest ja eesmärkidest lähtudes (JahiS § 13 ja § 40 lg 3 p 1). Seega, kui jahimehest maaomanik ei täida jahiseltsi seatud tingimusi, ei pruugi ta maa asukohajärgses jahipiirkonnas suuruluki laskmise luba saada.

Riigikogu on jahiseaduse [seletuskirjas](#) põhjendanud, miks antakse suurulukite jahtimise õigus juriidilisele isikule. Nimelt on suurulukid teistest ulukitest liikuvamad ning selle tõttu vajavad nad elamiseks suuremat territooriumi. Järelikult peab suurulukijahti korraldama nii-öelda populatsiooni tasemel ehk kindla suurusega jahipiirkonnas, see on vajalik liigikaitse eesmärgil. Suurulukijahi korraldamine väikestel ja üksteisest sõltumatutel aladel (nt ühel kinnisasjal) võib

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

seada asurkonna ülemäärase jahindusliku surve alla. Parlament on valikut tehes lähtunud ka asjaolust, et suurulukid on jahinduse seisukohast atraktiivsemad (liha, trofeede jms tõttu) kui väikeulukid. Samuti on suurulukid haavatavamad kui väikeulukid, sest oma toitumisharjumuste tõttu võivad suurulukid kahjustada metsa- ja põllukultuure rohkem kui väikeulukid.

Siiski saab maaomanik sõlmida jahiseltsiga maa jahindusliku kasutamise kokkuleppe endale sobivatel tingimustel või oma maal jahipidamise hoopis keelata, kui jahiselts maaomanikule sobivaid tingimusi ei täida (JahiS § 6 punkt 3). Keskkonnaametilt saadud teabe kohaselt on kohalike maaomanike kaasamine jahiseltsidesse siiski pigem levinud praktika, sest jahiselts vajab maid, kus maaomanikud lubaksid neil aktiivselt jahti pidada.

Kuna jahiseltsile on jahipidamiseks vaja jahimaad, tuleb jahiseltsil arvestada ka enamiku maaomanike huvidega. Kui jahiselts maaomanike huve ei arvesta, riskib ta sellega, et suur osa maaomanikke võib oma maal jahipidamise keelata või taotleda kasutusõiguse loa lõpetamist. Maaomanikel on võimalik esitada Keskkonnaametile ka ühine taotlus jahipiirkonna kasutusõiguse loa kehtetuks tunnistamiseks (JahiS § 20 lg 2 p 2). Taotlusele esitatavad nõuded on esitatud JahiS § 20 lõikes 3.

Maaomanik võib igal ajal alustada jahipiirkonna kasutajaga läbirääkimisi maa jahindusliku kasutuse kokkuleppe tingimuste üle. Maaomaniku õigust oma maal igal ajal jahti piirata on käsitletud pikemalt ka Keskkonnainspeksioonile saadetud [seisukohas](#) (5. juunil 2020).

Seega, kui maaomanikule on oluline, et ta saaks olla kohaliku jahiseltsi liige ja osaleda selle kaudu jahipiirkonna jahikorraldust puudutavate otsuste tegemisel, siis on tal võimalik seada selline tingimus jahiseltsile maa jahindusliku kasutuse kokkuleppega. Maaomanik saab esitada jahiseltsile ka muid tingimusi jahimaa kasutamiseks (nt kindla hulga jahilubade väljastamine jahimehest maaomanikule vms). Samas tuleb arvestada, et kui vaid mõni üksik maaomanik keelab jahiseltsil oma maal jahti pidada, ei pruugi see jahiseltsi tegevust kuigivõrd mõjutada.

Kokkuvõttes, suurulukid vajavad elamiseks tavaliselt suurt territooriumi ja nende jahiväärtus on väikeulukitega võrreldes suurem. Seega ei saa eeldada, et suurulukid on justkui kinnisasjaga seotud hüve, millele juurdepääs peaks olema seotud tingimata jahimaa omandiõigusega. Maaomanikul on võimalik soovi korral osaleda näiteks maaomanikke koondava jahiseltsi tegevuses, kus maaomaniku huve senisest enam arvesse võetakse.

Jahipiirkonna kasutusõiguse loa andmine järgmiseks kümneks aastaks

On väga oluline, et jahipiirkonna kasutusõiguse lubade andmine järgmiseks kümneks aastaks oleks läbipaistev ja põhineks rangelt seadusel. Riik ei tohi õigusvastaselt moonutada jahiseltside vahelist konkurentsi. Täitevvõim ei saa omatahtsi seada tingimusi avaliku piiratud ressursi kasutusse andmisele või Riigikogu seatud tingimustest mööda vaadata.

Viimase aasta jooksul on õiguskantsler saanud palju avaldusi, milles palutakse hinnata jahipiirkonna kasutusõiguse loa pikendamise vastavust seadustele ja hea halduse tavale. Olen saatnud Keskkonnaministeeriumile ja Keskkonnaametile jahiseaduse rakendamise kohta soovitusel ([11.03.2022](#) ja [01.07.2022](#) kiri) ja palunud Keskkonnaametil halduspraktika jahiseadusega kooskõlla viia.

Lisaks sellele, et Keskkonnaamet on alustanud jahipiirkonna kasutusõiguse lubade pikendamist lubamatult vara, on probleem ka selles, et üleminekusätete alusel tähtajaliselt kehtinud jahipiirkonna kasutusõiguse lubasid on automaatselt pikendatud piirkonna senistele kasutajatele.

Jahiseadus ei näe ette, et kehtivuse kaotanud jahiseaduse alusel antud jahipiirkonna kasutusõiguse lube pikendatakse kehtiva jahiseaduse alusel. JahiS § 67 lõikes 2 on sätestatud, et seaduse jõustumise ajal kehtiv jahipiirkonna kasutusõiguse luba kehtib kümme aastat pärast seaduse jõustumist. Pärast seda tähtpäeva tuleb kõik jahipiirkonna kasutusõiguse load anda välja 01.06.2013 jõustunud jahiseaduse sätete kohaselt. Kehtetu jahiseaduse alusel antud jahilubade pikendamisel välistatakse paraku seadusandja sätestatud konkurents, isikuid ei kohelda võrdselt ja piiratakse õigust eneseteostusele ja omandi kaitsele (põhiseaduse (PS) § 3, § 12, § 19, § 32).

Keskkonnaametil tuleb pärast üleminekusätete (JahiS § 67 lg 2) alusel antud lubade kehtivusaja lõppemist (JahiS § 20 lg 1 p 3) selgeks teha, kas jahipiirkonna kasutamisest on huvitatud ka mõni teine Eesti jahiselts (JahiS § 20 lg 4). Seadus võimaldab jahiseltsidel kokku leppida ühises jahipiirkonna kasutusõiguses. Kui jahiseltsid selles kokkuleppele ei jõua, tuleb Keskkonnaametil jahiseaduse sõnastuse ja mõtte järgi anda kasutusõiguse luba jahiseltsile, kellel on jahipiirkonna maaomanike suurem toetus (JahiS § 14 lg 6).

Riigikohus on korduvalt oma lahendites välja toonud, et võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisega ei ole tegemist, kui haldusorgan ei korda isiku kasuks viga, mille ta on teinud mõne teise isiku puhul (vt RKHKo 06.052004, [3-3-1-19-04](#), p 18). Kuigi haldusorgan võib oma püsiva praktikaga anda aluse õiguspärase ootuse tekkimiseks, ei saa usalduse kaitset kohaldada eesmärgil jätkata ebaõiget halduspraktikat. Väära halduspraktika jätkamist või laiendamist ei saa nõuda ka võrdse kohtlemise põhimõttele toetudes (vt RKHKo 06.12.2004, [3-3-1-53-04](#), p 13).

Keskkonnaametil on võimalik kaaluda, kas seni pikendatud load on otstarbekas kehtetuks tunnistada või mitte. Üldiselt kehtib ka õigusvastane haldusakt, kui tegemist ei ole just tühise haldusaktiga. Kui mõni jahiselts (nt senisest enam maaomanikke esindav jahiselts) leiab, et jahipiirkonna kasutusõiguse luba on pikendatud õigusvastaselt, on tal võimalik loa pikendamise otsus vaidlustada. Iga konkreetse jahipiirkonna kasutusõiguse loa pikendamise või jahipiirkonna kasutusõiguse loa väljaandmisest keeldumise kohta saab siduva hinnangu anda üksnes [halduskohus](#).

Loodan, et neist selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet,
Riigikogu keskkonnakomisjon (avaldaja andmeteta)

Marje Kask 6 93 8427
Marje.Kask@oiguskantsler.ee